

دارد نهالستان در فضای باز
استاندارد نهالستان در فضای باز

ضوابط و الزامات مهم عمومی نهالستان فضای باز

۱. نهالستان باید در محلی احداث شود که دارای اقلیم مناسب و از نظر عدم آلودگی به آفات^۱ کلیدی مورد تأیید وزارت جهاد کشاورزی قرار گرفته باشد.
۲. نهالستان نباید در محلی که قبلاً باغ میوه هم‌خانواده آن نوع نهال بوده است، احداث شود.
۳. نهالستان باید قبل از شروع به کار دارای گواهی سلامت خاک^۲ و آب^۳ باشد. نوع عوامل مضر و ضروری که باید اندازه گیری شوند بر عهده کمیته فنی نهال استان میباشد.
۴. بسته به نوع محصول و طول دوره تولید نهال، نهالکار می‌تواند از زمین‌های اجاره‌ای استفاده کند.
۵. استفاده از پس‌آبهای محل‌های مسکونی، صنعتی، مزارع و باغها برای آبیاری نهالستان گونه‌های مثمر ممنوع است.
۶. تولید کننده نهال باید گواهی سلامت و اصالت مواد اولیه تکثیری (شامل: قلمه، پیوندک و هر نوع بافت) حاصل از باغهای مادری را از سازمان جهاد کشاورزی استان با نظارت مستقیم مؤسسه تحقیقات ثبت و گواهی بذر و نهال و یا نمایندگان استانی آنها دریافت کرده باشد.
۷. در نهالستان وجود یا کاشت درختان غیر مثمر که میزبان آفات کلیدی هستند، ممنوع می‌باشد.
۸. کاشت هر نوع گیاه، اعم از مثمر و یا غیر مثمر در فضاهای خالی و بین ردیفها و کف جویهای موجود در نهالستان ممنوع است.
۹. نگهداری هر نوع درخت مثمر یا غیر مثمر به عنوان سایه‌بان در درون و یا در حاشیه قطعات تولید نهال ممنوع است.
۱۰. کاشت درختان غیر مثمر غیر میزبان ثانویه در حاشیه خیابانهای نهالستان مجاز است. فاصله ردیف درختکاری شده حاشیه خیابان با نهال باید به اندازه‌ای باشد که روی نهالها سایه اندازی نکند.
۱۱. استفاده از ابزار و ادوات کشاورزی به صورت مشترک با مزارع و نهالستانهای دیگر، قبل از ضد عفونی، ممنوع است. برای این منظور تعبیه یک محل ضد عفونی شامل حوضچه حاوی محلول ضد عفونی در مسیر عبور عابرین پیاده و ادوات کشاورزی (از قبیل تراکتور، تریلی، گاو آهن، دیسک و ...) قبل از ورود به نهالستان ضروری است. محلول درون حوضچه باید خاصیت

^۱ در این استاندارد به کلیه حشرات، کنه‌ها و بند پایان مضر، بیمارگرها، جوندگان و علف‌های هرز آفت اطلاق میگردد.
^۲ سلامت خاک از نظر بیمارگرهای کلیدی خاکزی • نماتدهای بیماریزای گیاهی، باکتریهای مولد گال و قارچهای پوساننده ریشه و طوقه است.
^۳ گواهی سلامت آب از نظر بیمارگرهای کلیدی که با آب جابجا می‌شوند مثل فایتوفترا و پیتیوم می‌باشد.

ضد عفونی کنندگی لازم داشته باشد. از این رو تجدید و یا تعویض محلول ضد عفونی کننده در زمانهای مناسب ضروری است.

۱۲. استفاده از کودهای حیوانی تازه و کود برگ نپوسیده در نهالستان ممنوع است.

۱۳. نهالستانهایی که دارای گلخانه برای تکثیر هستند، داشتن انبار، محلی برای تهیه و ذخیره کود برگ، کمپوست و دستگاه ضد عفونی خاک، ضروری است.

۱۴. در نهالستان رعایت آیش (حداقل یکسال) و تناوب با گونه‌های متفاوت الزامی است.

۱۵. هر تولید کننده نهال غیر گلدانی گونه‌های مشابه برای رعایت آیش یکساله باید سه قطعه زمین (حداقل هر قطعه ۰/۷ هکتار و جمعاً ۲/۱ هکتار) داشته باشد تا قطعه برداشت شده را برای یک سال آیش گذاشته شود. این میزان زمین برای تولید کنندگانی است که نهالهای تولیدی آنها (مثل نهال هسته دارها و دانه دارها) پس از دو سال توزیع می‌شود. در صورت اجاره‌ای بودن زمین باید پس از هر دوره کامل تولید نهال، محل کشت عوض شود. حداقل زمین اجاره‌ای برای یک دوره کامل تولید نهال باید ۰/۷ هکتار (۷۰۰۰ متر مربع) باشد.

طبق نقشه یک قطعه پس از سه سال (با یکسال آیش) دوباره به زیر کشت می‌رود

سال سوم :	سال دوم : قطعه اول	سال اول: قطعه اول	
آیش قطعه اول	داشت و برداشت	کاشت پایه و زدن پیوند	
سال سوم :	سال اول: قطعه دوم	سال اول: قطعه اول	
آیش قطعه دوم	کاشت پایه و زدن پیوند	داشت و برداشت	

۱۶. باید فاصله‌ی بین نهالستان‌های محصولات هم‌خانواده با باغهای آلوده مجاور آن حداقل ۱۰۰۰ متر در نظر گرفته شود. تعیین فاصله بیش از ۱۰۰۰ متر، با توجه به حساسیت محصول، میزان و شدت آلودگیهای بومی اعم از آلودگیهای قرنطینه‌ای و غیر قرنطینه‌ای خطرناک، جهت بادهای غالب و موسمی منطقه و ... بر عهده کمیته فنی نهال استان می‌باشد.

۱۷. فاصله‌ی بین نهالستانهای غیر هم‌خانواده با باغهای آلوده اطراف آن در صورتی که دارای آفات مشترک نباشند باید حداقل ۵۰ متر باشد. این فاصله برای میوه‌های هم‌خانواده برای هر میوه جدا ذکر خواهد شد.

۱۸. هر نهالستان باید کتابچه حاوی اطلاعات موثق همراه با عکس رنگی هر رقم در زمان بلوغ میوه و رنگ گرفتن کامل آن و نیز فرم درخت تهیه کرده و به تأیید مؤسسه تحقیقات ثبت و گواهی بذر و نهال رسانده تا در زمان فروش نهال، هویت محصول به رؤیت خریدار برسد.
۱۹. مسئولیت سلامت نهالستان بر عهده مالک نهالستان می‌باشد ولی مسئولیت مستقیم نظارت و گزارش وضعیت سلامت نهالستان، برعهده مدیر فنی^۱ نهالستان است.
۲۰. مدیر فنی نهالستان باید کارشناس کشاورزی و ترجیحاً کارشناس باغبانی باشد.
۲۱. داشتن انبار خنک (یا سردخانه)، سایه‌بان، شاسی سرد و شاسی گرم (در صورت نیاز) و حوضچه ضد عفونی ریشه نهال ضروری است. ابعاد آنها با توجه به حجم تولید و مدت نگهداری نهال قبل از عرضه به بازار، متفاوت خواهد بود.
۲۲. کاشت محصولات سبزی و صیفی در نهالستان ممنوع است.
۲۳. تعیین نوع و میزان آلودگی مجاز خاک و آب و درصد نهالهای آلوده قابل قبول (بسته به نوع و شدت آلودگی) در یک نهالستان بر عهده کمیته فنی نهال استان است و نظر نماینده یا نمایندگان سازمان حفظ نباتات استان الزامی است.
۲۴. نهالهای حاصل از روشهای معمول غیر جنسی باید دقیقاً "دارای صفات مادری باشند و تفرق صفات در آنها مشاهده نشود.
۲۵. در صورت نیاز، ۱۰-۱۲ روز قبل از انتقال نهال باید نهالستان با سم مناسب سمپاشی شود. تصمیم این مورد با توجه به شدت آلودگی نهال و بر عهده‌ی مدیر فنی نهالستان است.
۲۶. قسمت فروش نهال باید خارج از محل تولید نهال باشد. به طوریکه خریدار مستقیماً وارد نهالستان نشود.
۲۷. خریدار نهال می‌تواند در مراحل مختلف تولید با هماهنگی مدیر فنی نهالستان و با رعایت مسائل بهداشتی نسبت به بازدید نهال در نهالستان اقدام نماید.
۲۸. باید اندامهای گیاهی اضافی نهالستان به نحو مناسب منهدم گردد.

^۱ اهم وظایف مدیر فنی نهالستان عبارتند از: نظارت مستقیم بر تمام مراحل تولید نهال، گزارش نوع و میزان آلودگی نهالستان به نهالکار، انتخاب نوع و تعیین میزان سم مورد استفاده و زمان تجدید و یا تعویض سم حوضچه‌های ضد عفونی ادوات مشترک مورد استفاده و برای ضد عفونی ریشه نهالها، تعیین مدت آیش با توجه به آفات و بیماریهای خاکزی موجود، نوع محصول مورد کشت در تناوب با توجه به آلودگی باغات موجود در نزدیکی محل نهالستان و انواع آلودگی موجود در منطقه، تعیین نوع و وسعت انبار خنک و یا سردخانه، سایه‌بان، شاسی سرد و شاسی گرم ساده مورد نیاز نهالستان (در صورت نیاز)، تعیین وسعت حوضچه ضد عفونی ریشه نهال.

۲۹. تا ۲۰۰ هزار اصله نهال در فضای باز به یک مدیر فنی نیمه وقت و از ۲۰۰ هزار اصله بیشتر به ازای هر ۲۰۰ هزار اصله به یک مدیر فنی تمام وقت نیاز است. ملاک تمام وقت بودن مدیر فنی، بیمه نامه او است. یک نفر مدیر فنی نیمه وقت می‌تواند بر چند نهالستان مجاور نظارت کند.

۳۰. سیستم آبیاری مناسب برای نهالستانها از نوع آبیاری تحت فشار است. این اقدام برای نهالستانهای جدیدالاحداث با وسعت حداقل ۵ هکتار الزامی است که باید قبل از احداث و یا حداکثر ظرف مدت ۲ سال پس از احداث، نسبت به اجرای آن اقدام نمایند.

استاندارد نهالستان بادام

۱. رعایت ضوابط مهم عمومی نهالستانهای فضای باز الزامی است
۲. به دلیل حساسیت درخت بادام به زیادی عناصر بُر، کلر و سدیم در آب آبیاری، باید میزان هر یک از این عناصر در آب آبیاری نهالستان کمتر از ۱ میلیگرم در لیتر باشد.
۳. فاصله نهالها بر روی هر ردیف باید ۱۰ تا ۱۵ سانتیمتر باشد و فاصله بین ردیف‌های کاشت در حالت یک ردیفه ۹۰ سانتیمتر و در حالت دو ردیفه، فاصله بین هر دو ردیف با دو ردیف بعد، باید ۱۲۰ سانتیمتر و فاصله بین ردیفها ۵۰ - ۴۰ سانتیمتر باشد.
۴. در نهالستان بادام باید ارقام بارور و گرده‌زای مناسب و مورد تأیید که دارای شناسه مشخص هستند، تولید شود. به طوری که خریدار نهال به ازای خرید هر رقم بارور بادام، یک یا دو رقم گرده‌زای آن نیز دریافت کند. به نحوی که یک سوم نهال‌های فروخته شده به خریدار از رقم یا ارقام گرده‌زا باشد. اگر ارقام گرده‌زا از نظر اقتصادی مهم نباشند. استفاده ۱۰٪ از درختان گرده‌زا برای هر رقم بارور کافی است.
۵. باید فاصله بین نهالستانهای خالص بادام از هم حداقل ۳۰ متر و فاصله بین نهالستان‌های چند محصولی بادام همراه با میوه‌های هسته‌دار دیگر با باغات آلوده بادام و یا هسته‌دارهای هم‌خانواده آن حداقل ۱۰۰۰ متر باشد. و لی انتخاب قطعی فاصله (فاصله بیش از ۱۰۰۰ متر) بسته به حساسیت رقم، شرایط محیطی و شدت آلودگی منطقه بر عهده کمیته فنی نهالستان است.
۶. کشاورزانی که تولید کننده پایه‌های رویشی از قبیل GF و مشابه آن هستند باید دارای گلخانه مجهز به سیستم مه‌پاش (میست) و شاسی پاگرما باشند. وسعت آنها بسته به میزان تولید سالانه متفاوت است که توسط مدیر فنی نهالستان مشخص می‌گردد.
۷. تعیین نوع و میزان آلودگی مجاز خاک و آب و درصد نهالهای آلوده قابل قبول (بسته به نوع و شدت آلودگی) در یک نهالستان بادام بر عهده کمیته فنی نهالستان است و نظر نماینده یا نمایندگان سازمان حفظ نباتات استان الزامی است.

استاندارد نهالستان فندق

۱. رعایت ضوابط مهم عمومی نهالستان فضای باز الزامی است.
۲. به دلیل حساسیت درخت فندق به زیادی عناصر بُر، کلر و سدیم در آب آبیاری، باید میزان هر یک از این عناصر در آب آبیاری نهالستان کمتر از ۱ میلیگرم در لیتر باشد.
۳. در نهالستان فندق که برداشت پاجوش با دست صورت می‌گیرد، باید درختان مادری مولد پاجوش‌های ریشه‌دار ۵۰ تا ۶۰ سانتیمتر روی ردیف کاشته شوند. در این حالت باید فاصله هر دو ردیف از هم حداقل ۱۰۰ سانتیمتر باشد. ولی اگر برداشت پاجوش با ماشین صورت می‌گیرد فاصله بین ردیفها برای کار با دستگاه نهال کنی ۲ متر می‌باشد.
۴. حتی در شرایط مناسب نباید از درختان مادری فندق در نهالستان برای مدت بیش از ۱۲ سال پاجوش گرفته شود.
۵. تولیدکننده نهال فندق باید نهال رقم یا ارقام گرده‌زای مناسب برای رقم بارور مورد فروش نیز تولید کند. به طوری که ۱۰٪ نهال‌های عرضه شده در زمان فروش باید نهال‌های رقم یا ارقام گرده‌زا باشند.
۶. فاصله بین نهالستان‌ها باید حداقل ۵۰۰ متر و فاصله بین نهالستان با باغات فندق اطراف حداقل ۱۰۰۰ متر باشد. ولی انتخاب قطعی فاصله (فاصله بیش از ۱۰۰۰ متر) با توجه به نوع رقم، شرایط محیطی و شدت آلودگی به عوامل بیماری‌زای مهم منطقه بر عهده کمیته فنی نهالستان است.
۷. خاک‌های لومی یا رسی - شنی با حداکثر ۱۰٪ آهک از اولویت خاک‌های مناسب نهالکاری‌های فندق هستند و pH خاک آن نباید از ۶ کمتر و از ۷/۵ بیشتر باشد.
۸. تعیین نوع و میزان آلودگی مجاز خاک و آب و درصد نهال‌های آلوده قابل قبول (بسته به نوع و شدت آلودگی) در یک نهالستان فندق بر عهده کمیته فنی نهالستان است و نظر نماینده یا نمایندگان سازمان حفظ نباتات استان الزامی است.

استاندارد نهالستان گردو پیوندی

- ۱- رعایت ضوابط عمومی نهالستانهای فضای باز الزامی است.
- ۲- نهالستان گردوی پیوندی در مناطقی که یخبندان زودرس پاییزه دارند، نباید احداث شود.
- ۳- EC آب آبیاری نهالستان گردو نباید از ۴ دسی‌زیمنس بر متر تجاوز کند.
- ۴- به دلیل حساسیت درخت گردو به زیاده‌ی عناصر بُر، کلر و سدیم در آب آبیاری، باید میزان هر یک از این عناصر در آب آبیاری نهالستان کمتر از ۱ میلی‌گرم در لیتر باشد.
- ۵- خاک نهالستان گردو باید عمیق (حداقل یک متر) و سبک (لومی - شنی یا شنی - لومی) باشد.
- ۶- در نهالستان گردو باید فاصله بین نهالها روی ردیف ۱۲-۱۰ سانتیمتر و فاصله بین ردیف‌ها ۸۰-۹۰ سانتیمتر و در حالت کاشت دو ردیفه، فاصله بین هر دو ردیف با دو ردیف بعد ۱۲۰ سانتیمتر باشد. فاصله بین ردیف‌ها در این حالت ۵۰-۴۰ سانتیمتر است.
- ۷- نهالستان گردو نباید در داخل و یا در کنار باغ گردو احداث گردد و باید حداقل ۳۰۰ متر از باغهای سالم گردو و ۱۰۰۰ متر از باغ گردوی آلوده فاصله داشته باشد. افزایش این فاصله با توجه به نوع، میزان و شدت آلودگی‌های مهم گردو توسط کمیته فنی نهال استان تعیین می‌شود.
- ۸- تأسیسات مورد نیاز نهالستان گردوی پیوندی، با توجه به روش پیوند زنی، به شرح زیر است:
 - الف- در روش پیوند وصله‌ای گردو یا شکمی که در اردیبهشت ماه انجام می‌شود، به سردخانه نیاز است تا بتوان جوانه‌ها را برای مدتی در آنجا نگهداری نمود.
 - ب- در مورد پیوند هات‌کیبل (گرمادهی محل پیوند)، باید گلخانه مناسب مجهز به میست و امکانات لازم برای اجرای این روش پیوندزنی تهیه شود.
 - ج- در مورد پیوند رومیزی (پیوند V و پیوند Ω) دستگاه آماده‌سازی پایه و پیوندک و داشتن گلخانه گرم و مرطوب ضروری است. لذا نهالکار گردو باید با توجه به روش کار مورد نظر خود امکانات لازم فراهم نماید.
۹. در حال حاضر نهالستان گردو به نهالستانی اطلاق می‌شود که با رعایت شرایط نهالستان گردو حداقل ۱۰۰۰ اصله نهال پیوندی قابل گواهی تولید کند.
۱۰. تعیین نوع و میزان آلودگی مجاز خاک و آب و درصد نهالهای آلوده قابل قبول (بسته به نوع و شدت آلودگی) در یک نهالستان گردوی پیوندی بر عهده کمیته فنی نهال استان است و نظر نماینده یا نمایندگان سازمان حفظ نباتات استان الزامی است.

استاندارد نهالستان میوه‌های دانه دار

(سیب، گلابی و به)

۱. رعایت ضوابط عمومی نهالستانهای فضای باز الزامی است.
۲. باید فاصله نهال‌ها از هم روی ردیف ۲۰ تا ۳۰ سانتیمتر باشد و فاصله بین ردیف‌ها در حالت یک ردیفه ۹۰ سانتیمتر و در حالت دو ردیفه، فاصله بین هر دو ردیف با دو ردیف بعد ۱۲۰ - ۱۰۰ سانتیمتر و فاصله بین ردیف‌ها ۵۰ - ۴۰ سانتیمتر باشد. در زمین‌های غنی و سالم با آب مناسب، کاشت ۴ ردیف با دو عدد فارو با فاصله ۵۰ - ۴۰ سانتیمتر بین آنها به شرط حفظ فاصله ۱۲۰ سانتیمتری بین هر ۴ ردیف با ۴ ردیف بعد بلامانع است.
۳. در نهالستان سیب باید آن گروه از ارقام بارور و یا گرده‌زای مناسب که مورد تأیید بوده و دارای شناسه مشخص هستند، تولید شود. به طوری که خریدار نهال به ازای خرید هر رقم بارور سیب، یک یا دو رقم گرده‌زای مناسب رقم بارور مورد نظر خود نیز دریافت کند، به نحوی که یک دهم نهال‌های فروخته شده به خریدار از رقم یا ارقام گرده‌زای مناسب باشد.
۴. در صورت تأیید سلامت ناحیه‌ای که در آن نهالستان واقع شده است، باید فاصله بین نهالستانهای میوه‌های دانه‌دار (سیب، گلابی و به) از هم حدود ۲۰ متر باشد و در صورت آلوده بودن منطقه، این فاصله باید حداقل ۵۰ متر باشد. در این حالت باید فاصله نهالستان با باغات میوه آلوده هم‌خانواده (دانه‌دارها) حداقل ۱۰۰۰ متر باشد ولی انتخاب قطعی فاصله (فاصله بیش از ۱۰۰۰ متر) بسته به نوع گیاه، شرایط محیطی، شدت و نوع آلودگی و جهت بادهای موسمی در منطقه بر عهده کمیته فنی نهالستان است.
۵. پایه‌های رویشی که به روش کپه‌ای و یا شیاری تولید می‌شوند، باید دارای ۱۵ الی ۲۵ سانتیمتر ناحیه تولید ریشه نابجا باشند و حجم ریشه نابجا در هر نهال باید زیاد (یک گلدان به ابعاد ۲۵ × ۱۵ سانتیمتری را پر کند) باشد.
۶. نهالستان‌هایی که پایه نهال به روش رویشی، به صورت قلمه، تکثیر می‌شوند باید دارای گلخانه مناسب مجهز به شاسی پاگرما و میست باشند (حجم تأسیسات با توجه به حجم تولید، متغیر است که تعیین آن بر عهده مدیر فنی نهالستان است).
۷. تولید نهال میوه‌های دانه دار (سیبی) در مناطق آلوده استانهای آلوده به باکتری آتشک غیر مجاز است و در صورت مشاهده باید نهال‌ها امحاء گردند.

۸. جابجا کردن نهال سالم (دارای شناسه معتبر) میوه‌های سیبی تولید شده در مناطق سالم استانهای آلوده به آتشک، به داخل همان منطقه یا مناطق آلوده همان استان مجاز است ولی برای انتقال به خارج از استان (حتی با داشتن گواهی سلامت)، اگرچه برای استانهای آلوده دیگر هم باشد، غیر مجاز است و پیگرد قانونی دارد.

۹. تعیین نوع و میزان آلودگی‌های مجاز خاک و آب و درصد نهال‌های آلوده قابل قبول (بسته به نوع و شدت آلودگی) در نهالستان میوه‌های دانه دار بر عهده کمیته فنی نهال استان است و نظر نماینده یا نمایندگان سازمان حفظ نباتات استان الزامی است.

استاندارد نهالستان میوه‌های هسته‌دار

(هلو و شلیل، آلو و گوجه، زردآلو، گیلان و آلبالو)

۱. رعایت ضوابط عمومی نهالستانهای فضای باز الزامی است.
۲. نهالکاری باید به صورت دو ردیفه باشد که فاصله نهال‌ها از هم بر روی هر ردیف ۱۰ تا ۱۵ سانتیمتر و فاصله بین هر دو ردیف با دو ردیف بعد حداقل ۱۰۰ سانتیمتر و فاصله بین ردیفها ۵۰ - ۴۰ سانتیمتر باشد. در حالت کاشت یک ردیفه، فاصله نهال‌ها در روی ردیف ۱۵-۱۰ و بین ردیفها ۸۰-۱۰۰ سانتیمتر می‌باشد. در زمینهای غنی و سالم با آب مناسب، کاشت ۴ ردیف با دو عدد فارو با فاصله ۵۰ - ۴۰ سانتیمتر بین آنها به شرط حفظ فاصله حداقل ۱۰۰ سانتیمتر بین هر ۴ ردیف با ۴ ردیف بعد، بلامانع است.
۳. در صورت تولید نهال‌های مختلف یک گونه از هسته‌دارها (مثل انواع هلو یا انواع زردآلو) در یک عرصه، فاصله بین کرت‌ها یا پلات‌های نهال مربوط به هر رقم از هر طرف باید در زمین‌های سنگین حداقل ۵ متر و در زمین‌های سبک ۳ متر باشد. بطوری که زه آب هر قطعه به ریشه نهال‌های قطعه دیگر نرسد.
۴. نهالستان باید فاصله کافی (حداقل ۱۰۰۰ متر) از باغات میوه آلوده هم‌خانواده خود داشته باشد. تنظیم فاصله بیش از ۱۰۰۰ متر، بسته به نوع گیاه، شرایط محیطی، شدت و نوع آلودگی و جهت بادهای موسمی منطقه و ... بر عهده کمیته فنی نهالستان است.
۵. نهالستان‌هایی که پایه نهال به صورت قلمه تکثیر می‌کنند، باید دارای گلخانه مناسب، شاسی پاگرما و میست باشند که تعیین حجم این نوع تأسیسات با توجه به حجم تولید متغیر است و بر عهده مدیر فنی نهالستان می‌باشد.

استاندارد نهالستان انار

۱. رعایت ضوابط عمومی نهالستانهای فضای باز الزامی است.
۲. کاشت قلمه در نهالستان انار باید به صورت دو تا چهار ردیفه باشد که فاصله نهالها از هم بر روی ردیف ۱۵ - ۱۰ سانتیمتر و فاصله بین هر دو ردیف با دو ردیف بعد ۸۰ تا ۱۰۰ سانتیمتر و فاصله بین ردیفها ۴۰ سانتیمتر باشد.
۳. در نهالستانهای یک ردیفه باید فاصله بین ردیفها حداقل ۸۰ سانتیمتر و فاصله نهالها بر روی ردیف کاشت حداقل ۱۰ سانتیمتر باشد.
۴. باید فاصله بین نهالستان با باغات انار اطراف حداقل ۱۰۰ متر باشد و لی انتخاب قطعی فاصله، (فاصله بیش از ۱۰۰ متر و بسته به شرایط محیطی منطقه)، بر عهده کمیته فنی نهالستان است.
۵. فاصله بین کرتها یا پلاتهای ارقام مختلف نهال انار باید از هر طرف حداقل ۲ متر باشد تا اختلاط رقم پیش نیاید ولی فاصله بین پلاتهای محصولات مختلف دیگر با پلاتهای نهال انار باید ۱۰ متر کمتر نباشد.

استاندارد نهالستان انجیر

۱. رعایت ضوابط عمومی نهالستانهای فضای باز الزامی است.
۲. بستر کاشت نهالستان انجیر باید سبک و عمیق باشد (حداقل ۶۰ سانتیمتر عمق خاک).
۳. در مناطق آلوده به ویروس موزاییک انجیر، به علت اهمیت و خسارت این ویروس، احداث نهالستان انجیر ممنوع است.
۴. فاصله کاشت قلمه در نهالستان انجیر به صورت ۴ ردیف (۴ فارو) پشت سرهم با فاصله ۴۰ سانتیمتر از یکدیگر است که پس از هر ۴ ردیف یک فاصله ۸۰-۱۰۰ سانتیمتری فضای آزاد قرار دارد. فاصله نهالها از هم بر روی هر ردیف باید ۳۰-۲۵ سانتیمتر می باشد.
۵. در مناطقی که بیماری شانکر انجیر وجود دارد باید فاصله باغات آلوده انجیر تا نهالستان طبق نظر کمیته فنی نهالستان در نظر گرفته شود.
۶. تولید کننده نهال باید نهال رقم گردهزا (بر انجیر) ارقام انجیرهایی که به رقم انجیر گردهزا نیاز دارند، تولید کند و در زمان فروش نهال به نسبت ۵٪ نهال گردهزا به خریدار نهال بفروشد.
۷. به دلیل حساسیت درخت انجیر به زیادی عناصری از قبیل بُر، کلر و سدیم در آب آبیاری، باید میزان هر یک از این عناصر در آب آبیاری نهالستان کمتر از ۱ میلیگرم در لیتر باشد.
۸. طول قلمه انجیر برای شرایط آبی باید حداقل ۳۰ سانتیمتر و برای شرایط دیم حداقل ۵۰ سانتیمتر باشد.
۹. نهالستانهای انجیر باید حداقل ۲۰ متر فاصله از هم داشته باشند ولی فاصله بین باغات انجیر با نهالستان در مناطق سالم نباید کمتر از ۱۰۰ متر باشد.

استاندارد نهالستان انگور

۱. رعایت ضوابط عمومی نهالستانهای فضای باز الزامی است.
۲. به دلیل حساسیت درخت انگور به زیاده‌ی عناصر بُر، کلر و سدیم در آب آبیاری، باید میزان هر یک از این عناصر در آب آبیاری نهالستان کمتر از ۱ میلی‌گرم در لیتر باشد.
۳. در یک منطقه سالم می‌توان نهالستان‌های تجاری انگور را در فاصله ۱۵ متری از هم احداث نمود. ولی احداث نهالستان در فاصله کمتر از ۱۰۰۰ متری باغهای آلوده انگور مجاز نیست. انتخاب قطعی فاصله (فاصله بیش از ۱۰۰۰ متر) بسته به شرایط محیطی، شدت و نوع آلودگی و ... بر عهده کمیته فنی نهالستان است.
۴. احداث نهالستان انگور در کنار نهالستان محصولات باغی دیگر با رعایت فاصله ۲۰-۱۵ متری مجاز است.
۵. تولید نهال انگور در مناطقی که آلوده به سرطان طوقه و زنجره مو و یا شته فیلوکسرا هستند، غیر مجاز است.
۶. کاشت قلمه انگور در نهالستان به صورت دو ردیفه انجام می‌شود. در این روش فاصله نهالها بر روی هر ردیف ۱۰-۱۵ سانتیمتر و فاصله بین هر دو ردیف ۴۰ سانتیمتر و فاصله بین پشته‌ها ۸۰ سانتیمتر است. در شرایط مناسب، کاشت نوارهای ۴ ردیفه در نهالستان انگور با رعایت حفظ فاصله روی ردیفها و بین آنها مجاز است، مشروط بر اینکه فاصله بین هر ۴ ردیف با ۴ ردیف بعد کمتر از ۸۰ سانتیمتر نباشد.

استاندارد نهالستان مرکبات

۱. نهالستان مرکبات باید در شرایط اقلیمی مناسب^۱ احداث شود، مگر تولید نهال در شرایط گلخانه صورت گیرد.
۲. خاک مناسب جهت تولید نهال مرکبات باید شنی - لومی با زهکشی مناسب (یک سوم خاک لوم یا خاک زراعی + یک سوم ماسه + یک سوم کود دامی پوسیده) باشد. pH خاک باید بین ۵/۵ تا ۷ باشد.
۳. EC آب آبیاری باید از ۱/۵ میلی موس بیشتر نباشد.
۴. باید نهالستانهای مرکبات حداقل ۱۰۰۰ متر از کانون آلودگیهای قرنطینه‌ای و غیر قرنطینه‌ای خطرناک مرکبات فاصله داشته باشند. انتخاب فاصله بیش از ۱۰۰۰ متر بر عهده کمیته فنی نهالستان است. در غیر اینصورت باید از پایه‌های مقاوم و یا متحمل به آلودگیهای فوق استفاده شود.
۵. در مناطق نزدیک به کانون آلودگیهای مهم مرکبات از قبیل تریستزا، جارو جادوگر، شانکر، گرینینگ، اگزوکرتیس، کچکسیا و ... نباید نهال مرکبات تولید شود.
۶. کلیه مراحل تولید در هر نهالستان (با توجه به شرایط عمومی ذکر شده) باید زیر نظر مدیر فنی نهالستان انجام شود.
۷. در مورد ارقام مرکباتی که به رقم گرده‌زا نیاز دارند، نهالکار موظف به تولید رقم یا ارقام گرده‌زای مناسب است که در زمان فروش نهال باید به خریدار تحویل گردد.
۸. نهالهای پیوندی گلدانی در کرت‌های دو یا چهار ردیفی به فاصله حداقل ۷۵ سانتیمتر از کرت‌های کناری قرار گیرد.

^۱ شرایط مناسب محیطی برای احداث نهالستان مرکبات به شرایطی اطلاق می‌شود که خطر سرمازدگی و یا احتمال وقوع آن وجود نداشته باشد و در کانون آلودگیهای خطرناک نباشد.